

Konsument
verket • KO

Post- och telestyrelsens och Konsumentverkets synpunkter på en ansvarsfull avveckling av 2G- och 3G-näten

Den teknik- och tjänsteutveckling som präglat marknaden för mobiltelefoni och bredband under de senaste decennierna har medfört stor nytta för konsumenter och andra användare. För att utvecklingen med en efterfrågan på högre hastigheter och allt mer avancerade tjänster ska kunna fortsätta kommer teknikskiften att vara nödvändiga.

Snart kommer de äldre nät som varit basen för mobiltelefonin i Sverige – 2G och 3G – att fasas ut till förmån för fjärde och femte generationens mobilnät (4G och 5G).

Tjänster i mobilnäten har blivit allt viktigare för oss. Att det nödvändiga teknikskiftet sker på ett ansvarsfullt sätt är därför centralt. Det finns en rad användargrupper och typer av teknisk utrustning som påverkas, och användarna behöver få rätt information och stöd i god tid innan de äldre näten avvecklas. Post- och telestyrelsen (PTS) har sedan 2021 informerat på sin webbplats samt arrangerat informationsmöten och Konsumentverket har information på sin webbplats och genomförde en informationsinsats 2023. Myndigheterna ser positivt på den breda informationskampanj – Bytnät.nu – som bedrivs av branschorganisationen Tech Sverige och mobiloperatörerna.

PTS och Konsumentverket ger i denna skrivelse sin samlade bild av den pågående avvecklingen, och vilken påverkan den har. Vi har också identifierat ett antal åtgärder som vi bedömer att mobiloperatörerna och andra aktörer, som försäljare av hemelektronik, bör genomföra för att underlätta övergången från 2G och 3G till 4G och 5G.

Teknikskiftet är viktigt för samhället som helhet. Vi förväntar oss därför att teknikskiftet sker kontrollerat, med tydliga tidplaner och på ett ansvarsfullt sätt med lyhördhet för de användargrupper som berörs.

Cecilia Tisell, generaldirektör Konsumentverket

Dan Sjöblom, generaldirektör Post- och telestyrelsen

Innehåll

1.	Inledning och bakgrund.....	2
1.1	Mobilnätens avveckling	2
1.2	Påverkan på uppkopplad utrustning.....	3
2.	Åtgärder för att underlätta teknikskiftet.....	3
2.1	Mobiloperatörerna	3
2.2	Leverantörer och återförsäljare av utrustning.....	4
2.3	Tjänsteleverantörer	5
2.4	Övriga aktörer	5

1. Inledning och bakgrund

I detta dokument beskriver Post- och telestyrelsen (PTS) och Konsumentverket insatser som branschens aktörer bör genomföra med anledning av den pågående avvecklingen av andra och tredje generationens mobilnät (2G och 3G). Aktörerna är företag som verkar inom områden som påverkas av nedläggningen, exempelvis mobiloperatörerna, återförsäljare av hemelektronik och företag som erbjuder tjänster som är beroende av de äldre mobilnäten, som larmtjänster.

PTS har ett sektorsansvar för elektronisk kommunikation och har i uppdrag av regeringen att följa avvecklingen av 2G- och 3G-näten, följa vilka informationsinsatser som genomförs och vilka ersättningslösningar som erbjuds.

Konsumentverket har bland annat som uppdrag att genom tillsyn och information arbeta för väl fungerande konsumentmarknader. Teknikskiftet i mobilnäten är en viktig fråga för konsumenter och företag och det är viktigt att information sprids om konsekvenserna av utvecklingen.

För att avvecklingen ska kunna ske på ett ordnat och framgångsrikt sätt har PTS och Konsumentverket identifierat ett antal faktorer och åtgärder som kan underlätta teknikskiftet. Detta dokument syftar till att beskriva dessa och vad olika aktörer kan göra för att bidra.

1.1 Mobilnätens avveckling

2G och 3G är tidiga tekniker för mobil uppkoppling som lanserades på 1990- respektive 2000-talen. Den kraftigt ökade efterfrågan på datakommunikation med högre hastigheter och avancerad funktionalitet med mer avancerade funktioner gör att nyare tekniker som 4G och 5G behövs. Med framväxten av 4G och utrullningen av 5G, har de äldre teknikerna blivit omoderna. Med anledning av detta släcks 2G- och 3G-nät nu ned över hela världen. Det är de nätägande mobiloperatörerna som själva bestämmer vilka tekniker som används i mobilnäten, och därför också när gamla tekniker ska fasa ut. Den slutliga nedsläckningen i Sverige sker i december 2025 och fram till och med 2027 enligt mobiloperatörerna.

1.2 Påverkan på uppkopplad utrustning

Avvecklingen av 2G- och 3G-näten påverkar inte endast mobiler, surfplattor och routrar, utan också styrningen av en stor mängd andra uppkopplade saker, så kallat IoT (Internet of things). Detta kan exempelvis vara olika typer av sensorer, mätare, larm och fjärrstyrning av funktioner i bilar.

I figur 1 nedan listas olika typer av utrustning som kan påverkas av avvecklingen. Avsikten med listan är att ge en överblick över utrustning som inte längre kommer att fungera om den enbart är uppkopplad mot 2G- eller 3G-nät. Listan är inte uttömmande, utan även andra saker kan påverkas.

Figur 1 – exempel på uppkopplade saker som kan använda 2G- eller 3G-teknik och därför kan sluta fungera när de äldre näten avvecklas

Utrustning som inte är 4G- eller 5G-kompatibel kommer att behöva uppgraderas eller bytas ut för att säkerställa fortsatt funktionalitet. Detta kan bli betungande, till exempel om en enskild person, kommun, organisation eller företag behöver byta ut en stor mängd enheter.

Det finns också utrustning som använder sig av andra metoder för uppkoppling än via mobilnäten och som därmed inte påverkas av avvecklingen av 2G och 3G. Så är fallet om utrustningen använder sig av exempelvis uppkoppling via teknikerna WiFi, LoRa eller Sigfox.

2. Åtgärder för att underlätta teknikskiftet

PTS och Konsumentverket har identifierat ett antal åtgärder som myndigheterna anser att mobiloperatörerna och övriga aktörer bör genomföra för att underlätta övergången från 2G och 3G och säkerställa att denna görs på ett ansvarsfullt sätt.

2.1 Mobiloperatörerna

Avvecklingen behöver ske kontrollerat

För att säkerställa att viktiga samhällsfunktioner inte drabbas av avvecklingen bör avvecklingen ske kontrollerat och föregås av att mobiloperatörerna genomför tester och analyser.

Eftersom 2G-avvecklingen i varje mobilnät planeras att ske synkroniserat i hela landet vid samma tillfälle, är det särskilt viktigt att operatörerna i tillräcklig grad har planerat och testat inför avstängningen.

Säkerställande av fortsatt god täckning

Mobiloperatörerna har uppgett att avvecklingen av 2G- och 3G-näten inte ska innebära en försämrad täckning, eftersom det spektrum som frigörs vid avvecklingen istället kan användas till täckning i 4G- och 5G-näten.

För att säkerställa en fortsatt god täckning är det alltså viktigt att täckning via nyare tekniker ersätter den täckning som funnits genom 2G och 3G.

Tydlig och tillräcklig information till användarna

För att användarna på bästa sätt ska kunna hantera teknikskiftet är det viktigt att de både inför och under avvecklingen har tillgång till tydlig och tillräcklig information.

Relevant information kan dels vara information om hur tidplanen för nedläggningen ser ut för varje mobilnätägare dels en beskrivning av de åtgärder som behöver vidtas för att de som påverkas fortsatt ska kunna använda de tjänster som efterfrågas.

Sådan information gör störst nytta om den kommer ut i god tid före avvecklingen så att de som påverkas hinner ta till sig och agera på informationen innan avvecklingen genomförs.

Information kan till exempel ges allmänt på en hemsida, men också genom mer riktade informationsinsatser och direkta kontakter. Det är viktigt att information ges på ett ändamålsenligt och målgruppsanpassat sätt.

Målgrupper som är i behov av information är privatpersoner, företag, organisationer, regioner, kommuner och myndigheter. Direktkontakter hjälper dem som inte har tillgång till, eller i lägre utsträckning använder, digitala kommunikationssätt. En speciellt viktig målgrupp för anpassad information är personer med särskilda behov. Grupper som kan ha särskilda behov är exempelvis personer med funktionsnedsättning, äldre och nyanlända.

Information om konsekvenser

I framtiden kommer ytterligare teknikskiften att ske. Närmast på tur står utvecklingen av 6G. Operatörerna bör följa avvecklingen av 2G och 3G och öppet sammanställa information och erfarenheter som kan användas för att analysera avvecklingens konsekvenser. Det skapar transparens och ger värdefulla lärdomar inför framtida teknikskiften.

2.2 Leverantörer och återförsäljare av utrustning

Det är en stor flora av bolag som idag producerar och säljer uppkopplad utrustning som kan komma att påverkas av 2G- och 3G-avvecklingen. Som leverantör av uppkopplad utrustning är det viktigt att vara beredd på frågor från användare som undrar om specifik utrustning påverkas av avvecklingen.

Återförsäljare är exempelvis företag som säljer hemelektronik, inklusive mobiloperatörerna. Dessa har ett ansvar för att lämna korrekt och tydlig information om varorna de säljer och deras egenskaper. En köpare ska få tydlig och korrekt information för att kunna fatta ett välgrundat köpbeslut. Information om att en vara som är till salu kommer att sluta fungera inom kort efter köpet är givetvis mycket viktig för köparen. För varor som enbart fungerar med 2G/3G-näten behöver därför tydlig information lämnas om att varorna kommer att sluta fungera vid nedläggningen.

Om information saknas, är felaktig eller otydlig kan bristen utgöra en överträdelse av marknadsföringslagen.

Lämnar inte återförsäljare information, eller om informationen som lämnas är bristfällig, innebär det vidare att varan är felaktig enligt konsumentköplagen och att konsumenter har rätt att exempelvis häva köpet. Konsumenten kan alltså ha rätt att lämna tillbaka varan och få pengarna tillbaka om denne inte fått tydlig information om att varan kommer att sluta fungera när näten släcks.

Konsumentverket genomförde i januari 2024 en granskning av drygt 30 webbplatser för att undersöka i hur stor utsträckning varor som är beroende av 2G- och 3G-näten säljs och hur information om nedläggningen ges. Hälften av webbplatserna sålde varor som endast fungerade med de tidiga mobilnäten och samtliga dessa webbplatser hade brister i sin information om avvecklingen, samt att varor som är beroende av dessa nät kommer att sluta fungera. Granskningen visar att det finns stora brister i den information som lämnas av återförsäljare idag och att det finns ett tydligt behov av att branschen kommer till rätta med bristerna.

2.3 Tjänsteleverantörer

Med tjänsteleverantörer avses här företag som levererar tjänster som är beroende av utrustning som endast fungerar med 2G/3G-näten, exempelvis larmtjänstföretag.

Eftersom tjänsten är beroende av utrustningen för att kunna fjärrstyra och att exempelvis larm ska kunna vidarebefordras till en larmcentral krävs att tjänsteleverantören informerar användarna om tekniskiftet och vad det innebär. För att tjänsten ska kunna fortsätta levereras kan det krävas att utrustningen kompletteras eller ersätts med ny utrustning.

2.4 Övriga aktörer

Det finns medlems- och branschorganisationer som på olika sätt samlar berörda aktörer, till exempel SKR, Tech Sverige, Almega, Teknikföretagen, Elektronikbranschen och APPLiA. Organisationerna kan stötta tekniskiftet genom att sprida information till sina medlemmar och ha en beredskap för att kunna svara på relaterade frågor.